

Zemkopības ministrija

Kooperācijas nozīme ES Kopējā lauksaimniecības politika pēc 2020.gada

Rīga, 19.11.2020.

Finanšu ministrija

Latvijai pieejamais finansējums pēc dalībvalstu vienošanās jūlija Eiropadomē

No pieejamā finansējuma klimata jomā vismaz 40%

ES ATVESEĻOŠANĀS FINANSĒJUMS

2,47 mljrd. EUR | 2,48 mljrd. EUR
GRANTOS AIZDEVUMOS

ES DAUDZGADU BUDŽETS

7,97 mljrd. EUR
GRANTOS

10,44 mljrd. EUR GRANTOS € 2,48 mljrd. EUR AIZDEVUMOS

Ārlietu ministrija

Indikatīvie aprēķini veikti 2018.gada cenās, summas faktiskajās cenās aprēķinātas, balstoties uz fondu finansējuma sadalījumu pa gadiem Komisijas priekšlikumos. Finansējuma sadalījums pa gadiem var mainīties, kas attiecīgi ietekmē summas, kas izteiktas faktiskajās cenās.

KLP finansējums Latvijai, salīdzinot 2021-2027 ar 2014-2020

	2014-2020	2021-2027 (COM 09/09/2020 publiskotās finanšu aploksnes)	2021-2027 (COM 09/09/2020 publiskotās finanšu aploksnes) salīdzinājums ar 2014-2020	Eiropas ekonomiskās atveseļošanas fonda finansējums (COM 09/09/2020 publiskotās finanšu aploksnes)
Tiešie maksājumi	1717 milj.EUR	2475 milj.EUR	+758 milj.EUR jeb +44%	
Lauku attīstība	969 milj.EUR	848 milj.EUR	-121 milj.EUR jeb -12%	+ 85 milj.EUR
Kopā/ balance	2686 milj.EUR	3324 milj.EUR	+637 milj.EUR jeb +24%	+723 milj.EUR jeb +27%

Zemkopības ministrija

Situācijas analīze KLP Stratēģiskā plāna sagatavošanai

<https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/situacijas-analize-klp-strategiska-plana-sagatavosanai?id=20571#jump>

- Jāsamazina lauksaimniecības radītās SEG emisijas, tostarp pārstājot apart kūdrāju augsnes;
- Jāsamazina amonjaka emisijas, lai uzlabotu gaisa kvalitāti;
- Ūdens kvalitāte uzlabojama, samazinot lauksaimniecības, tostarp barības vielu noplūdes radīto piesārņojumu;
- ES nozīmes aizsargājamo biotopu stāvoklis - nelabvēlīgs;
- Lauku putnu sugu populācija samazinās;
- Novērojams ainavas homogenizācijas risks;
- **Lauksaimnieku sabiedrība noveco;**
- **Lauku iedzīvotāju skaits joprojām samazinās;**
- **Pastāv ienākumu atšķirības reģionos un nabadzības risks joprojām būtisks;**
- **Izaugsmes tempi reģionos atšķirīgi;**
- Pieaug pesticīdu lietošanas apjoms un antimikrobiālā rezistence.

Zemkopības ministrija

Situācijas analīze KLP Stratēģiskā plāna sagatavošanai

- Lauksaimnieku ienākumi ir zemi uz nodarbināto, īpašo mazajās un vidējās saimniecībā, lopkopības nozarēs;
- Ienākumi ir nestabili dēļ straujām cenu svārstībām un tirgus nestabilitātes;

- Produktivitāte paaugstinās, taču joprojām zema;
- Zema ir atbalsta atdeve;
- Lielākā daļa saimniecību ir pašpatēriņa;
- **Izmaksas pieaug straujāk nekā izlaide;**
- **Eksportā ir liels izejvielu īpatsvars;**

- Lauksaimnieku radītās pievienotās vērtības daļa pārtikas ķēdē samazinās;
- Dārzeņu nozarē samazinās ražotāju izlaide, kuri darbojas ārpus ražotāju organizācijām;
- **Nozarēs neveidojas jauni un lēni paplašinās esošie atbilstīgie kooperatīvi, taču esošo izlaide pieaug**

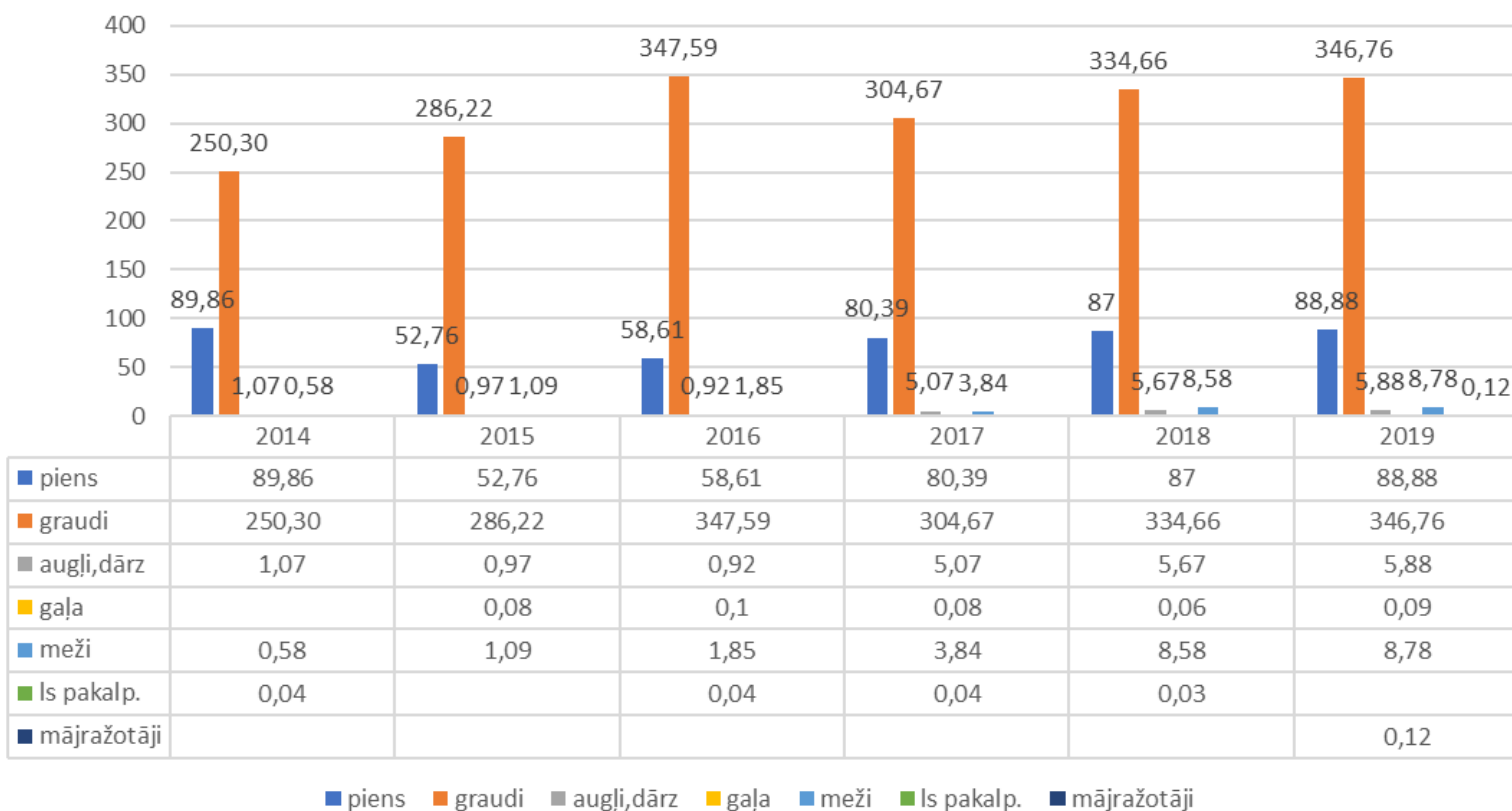

Zemkopības ministrija

Stiprās puses

Spēcīgi attīstīta kooperācija graudkopībā. Stabila apgrozījuma pieauguma tendence arī piena, mežsaimniecības, augļu un dārzeņu nozares kooperatīviem

Atbilstīgo kooperatīvo sabiedrību neto apgrozījums pa nozarēm 2014-2019, milj.euro

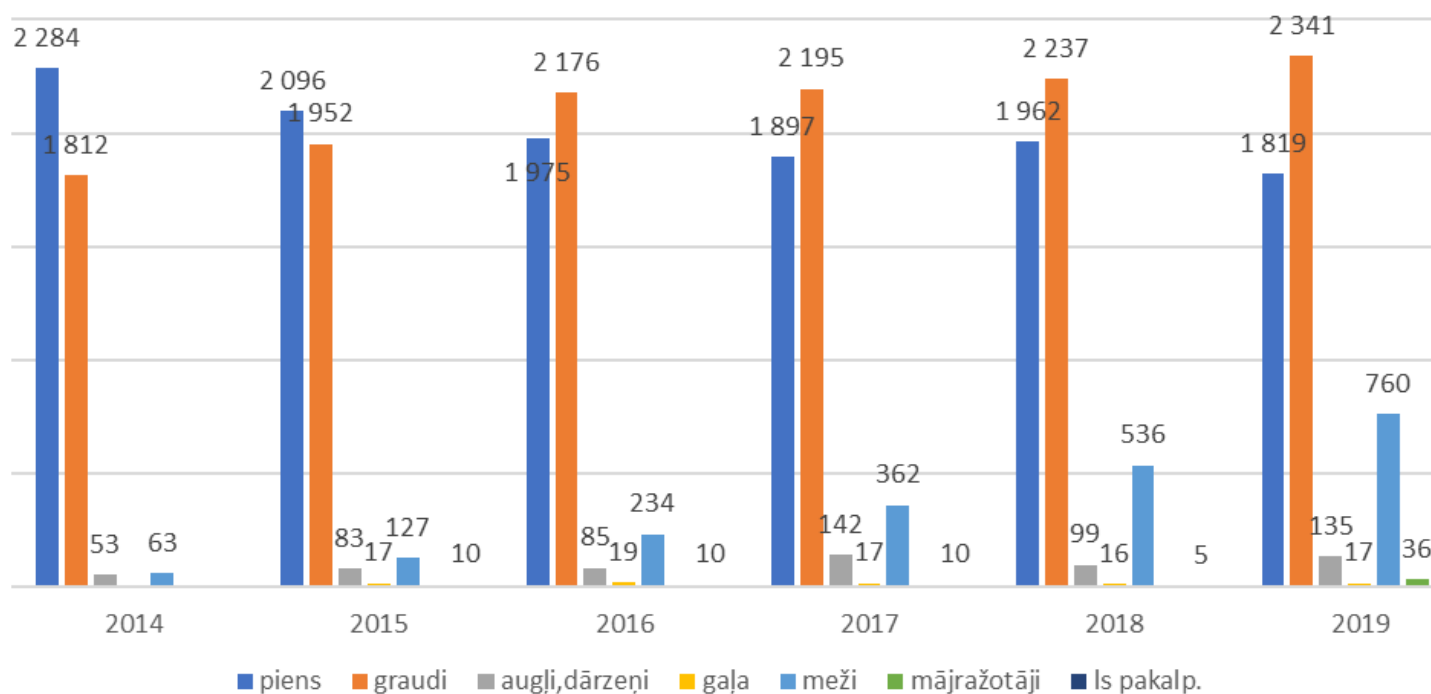

Zemkopības ministrija

Stiprās puses

Kooperatīvos iesaistīto biedru skaits pieaug graudu, augļu, dārzeņu un meža nozarēs

Atbilstīgo kooperatīvo sabiedrību biedru skaits pa nozarēm 2014-2019

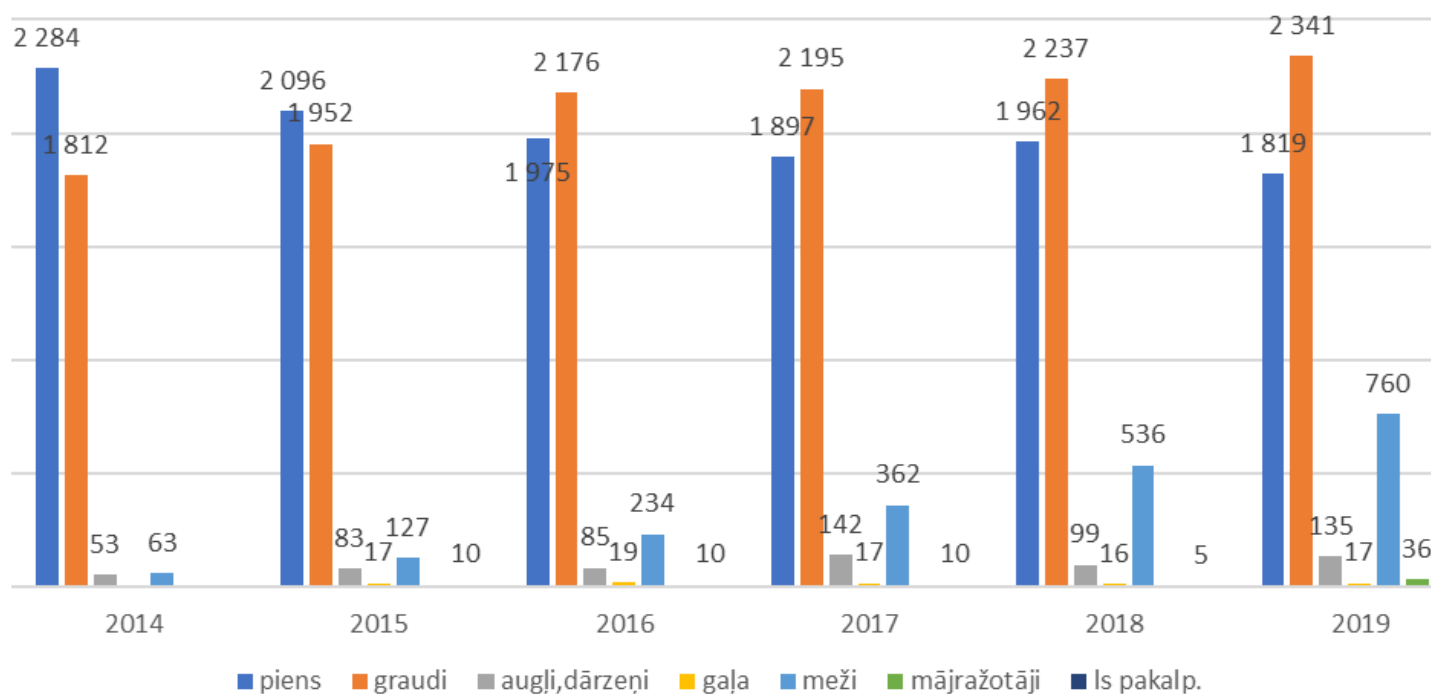

Zemkopības ministrija

Stiprās puses

Kooperatīvos iesaistīto biedru skaits pieaug graudu, augļu, dārzeņu un meža nozarēs

Atbilstīgo kooperatīvo sabiedrību biedru skaits pa nozarēm 2014-2019

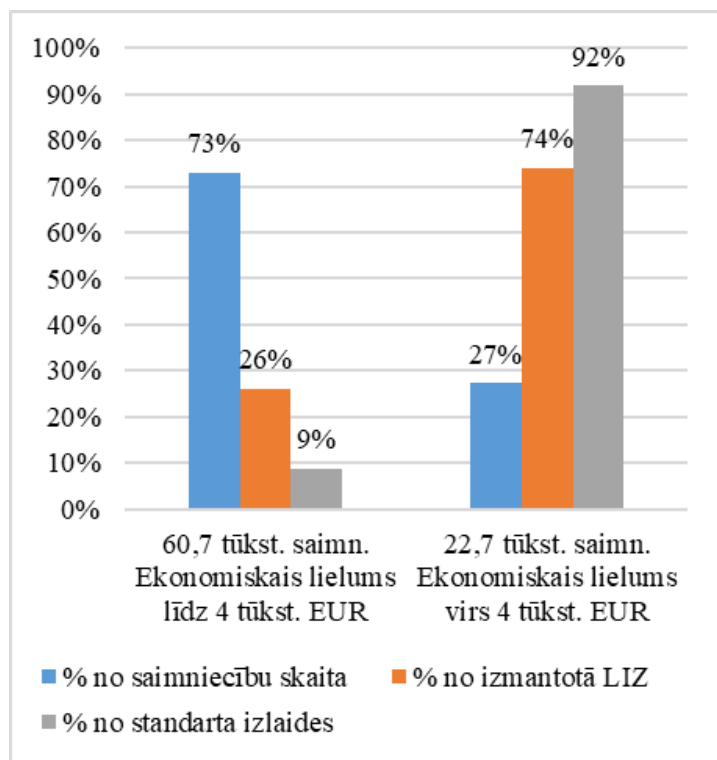

Zemkopības ministrija

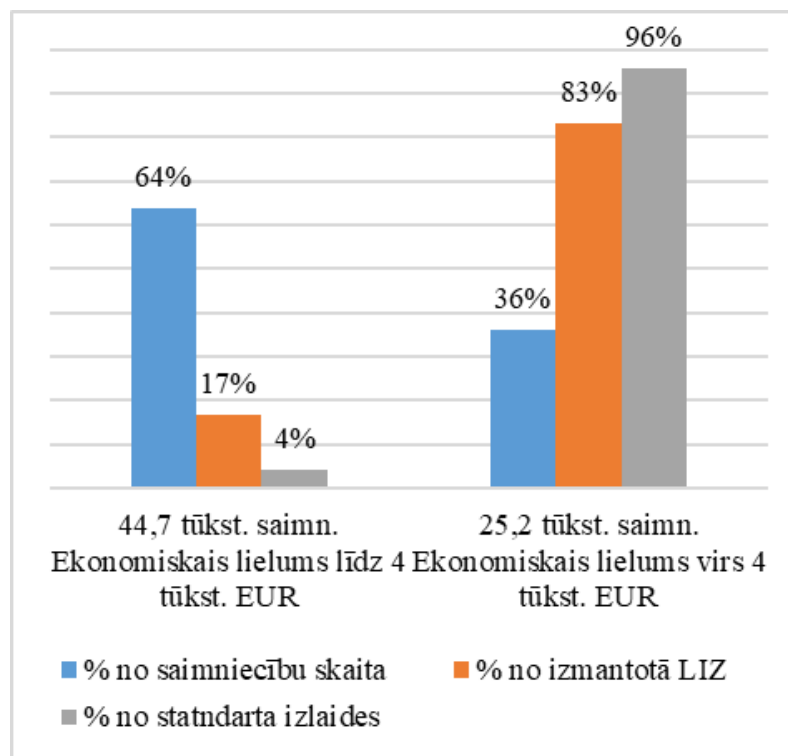
Vājās puses

Sadrumstalota saimniecību struktūra. Mazās un vidēji mazās saimniecības Latvijā ir skaita ziņā dominējošā saimniecību grupa

2010.gads

2016.gads

Zemkopības ministrija

Vājās puses

- Piena un graudu nozarē maz kooperatīvu ar pārstrādi, lieli produkcijas apjomi tiek izvesti no valsts kā izejviela. Neražo produktus ar pievienoto vērtību. Trūkst bioloģiskās pārstrādes.
- Lēni veidojas jauni kooperatīvi augļu un dārzeņu nozarē.
- Vāji attīstīta kooperācija gaļas nozarē un bioloģiskajā lauksaimniecībā.
- Kooperatīvi nespēj nodrošināt saviem biedriem ienākuma līmeni tirgus krīžu laikā.
- Nepietiekamas zināšanas par kooperācijas ieguvumiem, līderu trūkums.
- Kooperatīvu biedru lojalitātes trūkums un izpratne par kooperācijas būtību un ieguvumiem.
- Finansējuma trūkums, neesošs tehniskais nodrošinājums kooperatīvu izveidei.
- Pārāk augstas inovāciju izmaksas.
- Kooperācijas trūkums starp vietējiem ražotājiem, lai kopīgi piedāvātu savu produkciju pārstrādes uzņēmumiem un publiskajos iepirkumos, komplektējot produkcijas piegādi.

Draudi

- Nelabvēlīgi klimatiskie apstākļi.
- Globālās tirgus svārstības, politikas izmaiņas un politiski ekonomiskie faktori, pandēmijas atstāj ietekmi uz lauksaimnieku ienākumiem.
- Liberalizācijas procesi starptautiskajā tirdzniecībā saasina konkurenci gan Eiropas Savienības iekšējā tirgū, gan ārējos tirgos.
- Augsta koncentrācija mazumtirdzniecības sektorā.

Zemkopības ministrija

Kooperācija

- **Mērķis - nacionālais**
- **Palielināt pievienoto vērtību, sadarbojoties un ražojot konkurētspējīgu produktu** vietējam un eksporta tirgiem;
- **Kāpināt saimniecību ieņēmumus** līdz vidējiem tautsaimniecībā, stiprinot konkurētspēju, **veicinot kooperāciju**, ieviešot inovācijas;
- Veicināt uz zinātnei balstītu uzņēmējdarbību, sekmējot inovāciju un zinātnes rezultātu ieviešanu praksē
- **Mērķis (*ES mērķis*)**
 - **Prioritārais: Uzlabot lauksaimnieku stāvokli piegādes ķēdē**
 - **Papildinošie:**
 - Konkurētspējas stiprināšana;
 - Veicināt zināšanas, inovāciju un digitalizēšanu;
 - Ilgtspējīga attīstība / dabas resursu efektīva pārvaldīšana;
 - Ieguldījumi klimata pārmaiņām.

Zemkopības ministrija

Konkurētspējīgs kooperatīvs

Tāds, kas ar labām vadības prasmēm, izglītotiem kooperatīvu vadītājiem un motivētiem biedriem, efektīvi izmantojot resursus un ieviešot jaunas tehnoloģijas, ražo konkurētspējīgu augstas pievienotās vērtības produkciju, apgūst jaunus tirgus un palielina biedru saražotās produkcijas noietu/ienākumus*

*tematiskajā darba grupā izskatītā definīcija

KĀDI IR IESPĒJAMIE RISINĀJUMI?

Vajadzības/iespējas	Iespējamās KLP SP intervences mērķu sasniegšanai
Veicināt jaunu kooperatīvu veidošanos (izņemot konvencionālā piena un graudu nozarē), esošo kooperatīvu konsolidēšanos, 2.līmeņa kooperatīvu veidošanos	jaunu kooperatīvu izveide investīcijas sadarbība
Produktu ar augstāku pievienoto vērtību ražošana, inovatīvu produktu un procesu radīšana	investīcijas sadarbība RO A&D investīcijas
Jaunu tehnoloģiju izmantošana. Veicināt pētniecību un eksperimentālo ražošanu, veicināt apmācības, konsultācijas un pieredzes apmaiņu līderiem, vadītājiem, biedriem	zināšanu apmaiņa un informēšana investīcijas RO A&D konsultāciju pakalpojumi un tehniskā palīdzība RO A&D apmācība un apmaiņa par labāko praksi
Zaļā publiskā iepirkuma ietvaros paredzēt atbalsta pasākumus sadarbības, kooperācijas veicināšanai ražotāju starpā. Atbalstīt pasākumus vietējās produkcijas realizācijai ārpus mazumtirdzniecības tīkliem (tirdziņi, tiešā piegāde)	kvalitātes shēmas investīcijas jaunu kooperatīvu izveide RO A&D noieta veicināšana, loģistika
Jāīsteno riska pārvaldības pasākumi	investīcijas apdrošināšanas polišu iegādes daļēja kompensēšana RO A&D krīžu pārvaldības pasākumi

1. Pārejas posms - 2021.-2022. gads

~2/7 daļas no KLP finansējuma sekojošiem pasākumiem:

- ✓ **Zināšanu pārnese**
- ✓ **Ieguldījumi materiālajos aktīvos**
- ✓ Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība
- ✓ Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā
- ✓ **Ražotāju grupu un organizāciju izveide**
- ✓ Agrovide un klimats
- ✓ Bioloģiskā lauksaimniecība
- ✓ Kompensācijas maksājums par NATURA 2000 mežu teritorijām
- ✓ **Sadarbība**
- ✓ Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija
- ✓ **Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA - sabiedrības virzīta vietējā attīstība)**

LAP

TM

RO

TM finansējums palielināsies, tiks īstenoti šī perioda tiešmaksājumu pasākumi

Atbalsta nosacījumi augļu un dārzeņu RO **nemainās**.

Zemkopības ministrija

INVESTĪCIJAS 2021. un 2022.gadā

Zemkopības ministrija

Ieguldījumi lauku saimniecībās pārejas periodā

Būvniecība, tehnikas/aprīkojuma iegāde

Max publiskais attiecināmo izmaksu apmērs 1 000 000 EUR, būvniecībā var palielināt līdz 2 000 000 EUR, par summu, kas nomaksāta nodokļos

**Apgrozījums 15 000 līdz 70 000 EUR
(saimniec.skaitis ~10 000)
(30 milj. EUR)**

**Apgrozījums 70 001 – 350 000 EUR
(saimniec.skaitis ~1 190)
(30 milj. + **ERI 10 milj. EUR +10 no TM**)**

**Apgrozījums virs 350 001 EUR
(saimniec.skaitis ~740)
(24 milj. + **ERI 51 milj. EUR**)**

**Atzītās kooperatīvās sabiedrības
(10 milj. EUR)**

**Ieguldījumi cūkkopības un putnkopības
nozarēs labturības, biodrošības un citiem
mērķiem
(30 milj. EUR)**

**Finanšu instrumenti (kredītprocentu daļēja
dzēšana, garantijas)
(20 milj. EUR)**

**Tiek saglabāts reģionalizācijas princips pēc
VPM**

**30% Klimata un energoefektivitātes pasākumi
saimniecībām ar apgrozījumu līdz 500 000 EUR**

**100% Klimata un energoefektivitātes
pasākumi saimniecībām ar apgrozījumu **virs**
500 000 EUR, pārējām vismaz 30%**

**Sadarbības projekti
(attiecināmās izmaksas līdz 2027.gadam līdz 5
milj.EUR)**

Zemkopības ministrija

Atbalsts pārstrādei pārejas periodā

Būvniecība, tehnikas/aprīkojuma iegāde

2021.-2027.gada periodā

Maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs – 3 milj. EUR;

Mājražotājiem, kas kļūst atzīti – 300 000 EUR.

Papildus nosacījumi: Vietējā izejviela:

40 % (gaļa) gaļas pārstrādes sektorā

30 % (augļi, dārzeņi un kartupeļi) augļu un dārzeņu pārstrādes sektorā

50 % (milti) maizes, miltu konditorejas, sausiņu un cepumu ražotājiem

70 % pārējos sektoros

Zemkopības ministrija

Atbalsts kooperatīvu izveidei

Ražotāju
grupu un
organizāciju
izveide/
pārejas
periods

Prognoze:
Uz 1 milj. **euro** varētu pretendēt un atbilstības statusu no 2019.g. varētu iegūt 5 jauni kooperatīvi

Pretendenti atbilstīgas KS:

KS, kas atbilstību 1.reizi ieguvušas pēc 2018.g., izņemot konvencionālā piena un graudu nozarē

Pretendentam jāīsteno:

5 gadu biznesa plāns, paredzot 20% apgrozījuma un 5% biedru skaita pieaugumu uz perioda beigām

Attiecināmās

izmaksas: telpu īre, aprīkojuma, tehnikas, degvielas iegāde, algas ar nodokļiem līdz 1500 eur, loģistikas transporta iegāde utt.

Atbalsta apjoms:

1.gadā 10% no gada l/s preču apgrozījuma, 2.gadā - 8%, 3.gadā - 6%, 4.gadā - 4%, 5.gadā - 2%, nepārsniedzot 0,1 milj. gadā un 0,5 milj. eur periodā

2014.-2020. periodā atbalstu saņem 3 meža KS, izmaksājamais atbalsts 0,7 milj. eur

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību